

Entrevista exclusiva a la filla de Nikita Khrúixtxov

“Nikita Khrúixtxov era a les barricades”

¿El cop? "El meu fill era a les barricades, defensant els mateixos ideals que movien el seu avi". ¿El futur? "Els temps difícils comencen realment ara". Rada Khrúixtxov, filla de Nikita, respon a aquestes preguntes sobre el futur del seu país.

La filla de Nikita Khrúixtxov ha canviat d'adreça. Des de fa algunes setmanes el carrer de Kírov, una de les artèries principals de Moscou, ja no existeix: torna a dir-se, com en l'època dels tsars, carrer dels Carnissers. Una denominació premonitòria per a un carrer que desemboca al Palau de Lúbianka, seu del KGB. Ja ens havia advertit per telèfon: "¡Digueu els dos noms al taxista, perquè aquí no hi ha qui s'hi entengui!" Però Serguei Kírov, el cap bolxevic assassinat per Stalin el 1934, pot estar tranquil. Les plaques encara duen el seu nom. El taxista, en efecte, després d'haver-nos fet pagar per anticipat deu dòlars, i haver-ne obtingut només tres, pel recorregut (avui a Rússia tot és discutible i les tarifes són bàsicament opcionals), va fer un senyal afirmatiu tan sols quan va sentir "Kírov ulítsa". Durant el trajecte va oferir-nos caviar a deu dòlars en comptes dels setanta que costa a les botigues per a estrangers.

Rada Nikítxina Khrúixtxova, seixanta-tres anys, és vice-directora del mensual *Ciència i vida* (un milió i mig d'exemplars), en el qual treballa des dels anys cinquanta, quan va començar la seva carrera periodística. La redacció és al segon pis d'un edifici gris i envellit, com la majoria dels de la capital. La portera, una senyora d'uns setanta anys, amb sabatilles ens condueix per un passadís de parquet fins al despatx de la senyora Rada. Són les onze del matí. La filla del primer i coratjós reformador de l'URSS —el qui entre 1954 i 1964 va desestabilitzar el

Rada Khrúixtxov, filla de Nikita.

ARXIU

tament amb Kennedy i Joan XXIII— un període extraordinari, ple d'entusiasme i d'esperances que no s'han concretat fins avui. Nikita Khrúixtxov és l'únic secretari general del PCUS que no reposa sota les muralles del Kremlin. Però allò que el 1971 podia ser considerat com un càstig, avui s'ha convertit en un honor. Khrúixtxov té un altre rècord: el de ser l'únic cap comunista soviètic que va abandonar el seient presidencial per propi peu.

"Mai no m'ha agradat la política", diu la seva filla. "L'he considerada sempre un *dirty business*, un afer brut: és impossible que qui en faci tingui les mans netes. Dit això, és evident que la meua vida personal ha estat sempre molt lligada a la política. I no solament a través del meu pare. El meu marit era director d'*Izvestia*, el diari del govern. Després del cop del 1964 va ser transferit al diari *Sovietski Soiuz...*"

—El seu marit encara és jove ¿ja no s'interessa per la política?

—Té seixanta-sis anys i està jubilat. Segueix els esdeveniments com tothom, però ni li agrada aquesta gent... El problema és que avui al nostre país no es poden passar de política ni tan sols aquells que la menyspreen.

—¿Com va assabentar-se del cop?

—Va ser realment d'una forma curiosa. Érem de vacances a la nostra datxa, a uns seixanta quilòmetres de Moscou. Teníem amb nosaltres una neboda de set anys, filla del meu segon fill que és biofísic i treballa a Londres. Havíem marxat el divendres i el diumenge,

país, fins que Brèjnev va posar punt final a l'aventura— és davant la televisió. Des d'un aparell portàtil, segueix en directe —com fan milions de compatriotes seus des de fa diverses setmanes— el desenvolupament de la *revolució d'agost*.

D'aquí a unes setmanes, la senyora Rada, juntament amb el germà Serguei, el marit Alexei Adjubei, els fills i els nebots, portarà flors al cementiri de Novodévitxi, lluny de Moscou, a la tomba del gran Nikita, que va morir sol, ara farà vint anys, després d'haver regalat al món —entre 1960 i 1963 i jun-

abans d'anar-me'n a dormir, vaig llegir a la revista *Oktoberski* un assaig sobre Trotski signat pel general Volkogònov. Vaig apagar el llum després d'haver llegit aquestes paraules de Trotski: "El set de novembre, mentre la gent dormia tranquil·lament, els bolxevics van capgirar la situació..." L'endemà al matí, a les set, el meu marit em va despertar amb aquelles mateixes paraules.

—¿Va tenir por?

—Sí. "Afanya't, va dir-me, a la televisió diuen que l'exèrcit ha fet un cop d'estat". El primer que vaig pensar és que entràvem en un període que duraria molts anys i del qual potser no sortiríem mai més. No vam voler tornar a Moscou. Vam parlar amb els nostres veïns: Gueorgui Iónov, l'actor que va passar disset anys al gulag; el professor Fiódorov, que també feia vacances. Vam seure i vam estar parlant, discutint sobre què fer. Estàvem molt deprimits.

—Igual com aquell dia d'octubre de 1964, quan la troika composta per Brèjnev, Kossiguin i Podgorni van fer dimidir el seu pare...

—Sí. Hi ha moltes similituds. Aquest cop, però, ho hem sabut tot de seguida i per Gorbaxov mateix, que va explicar per televisió el que havia succeït. A propòsit d'això tinc un record curiós: fa tres o quatre anys, Gorbaxov tenia el costum d'invitar de tant en tant a casa seva intel·lectuals, periodistes, escriptors. Enccontres...¿com es diu?

—¿Tertúlies?

—Exacte. Bé, en una d'aquestes tertúlies, en la qual va participar un bon amic meu, Gorbaxov va dir textualment: "Sé molt bé quin va ser el final de Kkrúixtxov, però amb mi segur que no ho intentaran". Aquesta és la raó que explica per què el cop ha estat un cop molt fort per a ell, perquè no se l'esperava. Quan va tornar a Moscou era una altra persona. Em sembla, però, que aquests darrers dies ha retrobat la confiança en si mateix.

—¿Ha estat alguna vegada amb ell?

—Quan van elegir-lo i quan ell va posar en marxa les primeres reformes, els

meus amics em trucaven i em deien: "Ja veuràs, demà et convidarà a fer un te al Kremlin". Però no ho ha fet mai. Em consta, però, que m'ha ajudat.

—¿En quin moment va pensar que el cop havia fracassat?

—Des del mateix dilluns al vespre, quan, increïblement, vam sentir les transmissions d'Eco-Moscou, la ràdio de Borís Eltsin, a part la BBC i ràdio Liberty. El meu marit trucava cada cinc minuts als seus amics i coneguts. Sabíem que Eltsin era al seu lloc.

—¿Va veure els insurgents per la tele-

seves celles tan espesses. Es veia que no estava segur. Més tard vam saber que dos dels nostres fills eren al Parlament rus, al costat de Eltsin: l'un és enginyer bioquímic i l'altre, Nikita, és economista, alumne del professor Gavril Pòpov, el batlle radical de Moscou.

—O sigui que hi havia un Nikita Kkrúixtxov a les barricades...

—Sí. Pòpov és amic de la família i a més és del consell de direcció de la nostra revista.

—I de Eltsin, ¿què en pensa?

—Vaig votar per ell a les eleccions. No és un intel·lectual, però tot-hom té coses positives i negatives. Durant els dos darrers anys, Eltsin ha fet molts progressos, una veritable evolució. La seva millor qualitat és que ha après a escoltar i a aprendre de la gent. S'ha voltat de consellers joves: la gent del demà està al seu costat.

—¿I Gorbaxov?

—He de dir, i em sap greu, que ha estat ell qui va triar un dels sediciosos (ell mateix ho ha reconegut) que l'han traït: gent del passat. I el seu valor era zero. Ara em fa llàstima; el planyo per aquella conferència de premsa que va fer just després de ser alliberat: estava massa cansat, hauria d'haver esperat una mica més.

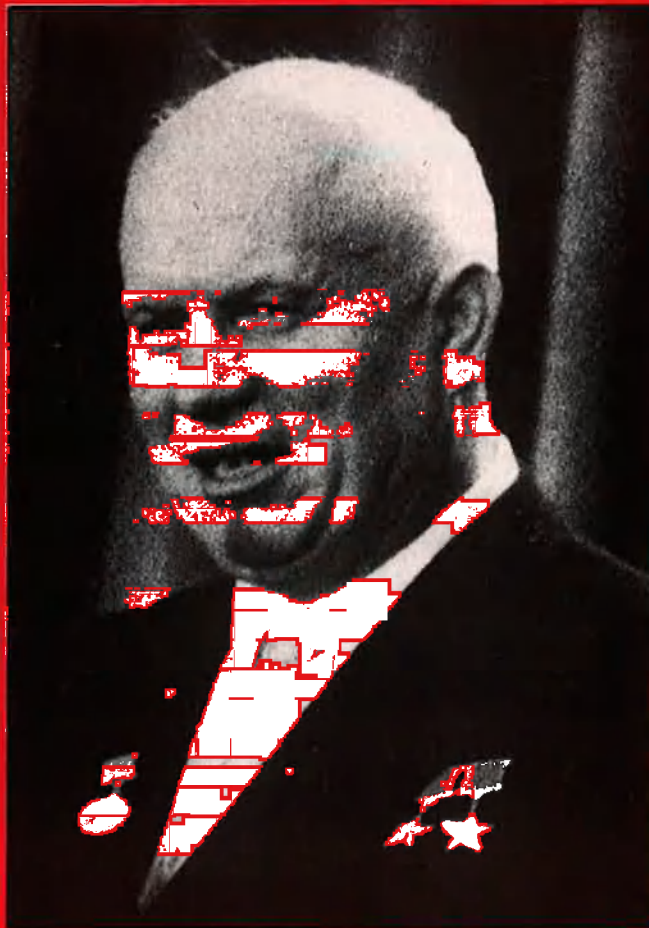
—¿És optimista davant el futur del seu país?

—No. Ara vénen realment els dies tràgics. Només ho vam celebrar un dia, després la gent del passat ha tornat a aixecar el cap, i ara són tots allà, al Soviet Suprem, discutint, jurant que ells no hi tenien res a veure. El meu amic Alexei Adàmovitx diu que

quan parlen els conservadors sembla com si els guanyadors fossin ells. Estic escandalitzada. Mai no he enviat ni cartes ni telegrams a ningú, però ara estic a punt de fer-ho: "¿Per què continueu parlant? Cal·leu, si us plau", m'agradaria de dir-los.

—Ara les repúbliques abandonen l'URSS, ¿creu que Gorbaxov aconseguirà que se n'hi quedin com a mínim onze amb el nou tractat de la Unió?

—La nostra nació va caient a trossos. Jo soc ucraïnesa, i se molt bé que després de l'època de Brèjnev, i sobretot

Nikita Khrúixtxov.

ARXIU

visió?

—És clar que sí. I veient la cara que feien ho vaig entendre tot. Vaig pensar: pobre país meu. Les conec molt bé, aquelles cares, n'he vistes tantes i en tantes ocasions! Vaig odiar Ianáev des del primer cop que el vaig veure. El meu marit havia treballat setze anys amb ell al Komsomol. Mai no entendré per què Gorbaxov el va escollir com a vice-president: era un Brèjnev en petit.

—¿Va veure com li tremolaven les mans?

—El que em va colpir més van ser les

després de la terrible uniformitat imposada pel seu ideòleg, Júzlov, Ucraïna ha perdut la seva llengua i les seves tradicions culturals. Però hi ha també un nacionalisme, sobretot a la Ucraïna occidental, que no m'agrada, de tipus feixista, que no m'agrada gens ni mica. Una cosa és l'autonomia i l'altra l'odi als altres o els sentiments de superioritat de certs nacionalistes.

—*¿Hi ha també el perill d'un nacionalisme rus?*

—De vegades veig uns diaris que no m'agraden.

—*Potser amb la caiguda del comunisme disminuirà la polèmica anticentrista...*

—Però la gent de Soiuz i Pamiat continuen al seu lloc, i diuen coses molt pe-

Nikita Khrúixtxov, Kennedy i Joan XXIII van representar un moment d'esperança i entusiasme.

rilloses. Es just preservar la pròpia cultura. Fa trenta anys vaig viatjar molt amb el meu pare, i em va colpir molt de veure que alguns pobles, com els francesos, per exemple, estiguin tan orgullosos de les seves tradicions. Mèxic, malgrat la proximitat dels Estats Units, ha aconseguit de conservar les seves tradicions, mantenir viva una ànima pròpia. Aquí a Moscou, en canvi, veig que molts joves, en nom dels dòlars, arriben a vendre el seu propi cos.

—*Després de Elstín i Pòpov, ¿quin és el seu polític preferit?*

—Aleksandr Rutsoki. No el coneixia. L'he vist aquests dies a la televisió i m'ha agradat.

—*Però després de l'expulsió del PCUS ha fundat un partit, comunistes democràtics. ¿Quants vots aconseguirà,*

Khrúixtxov tenia una gran admiració per Joan XXIII malgrat les diferències que els separaven.

EFE

vist que la paraula comunista és ara gairebé un insult?

—Miri, jo mateixa fins al dia del cop estava inscrita al Partit Comunista. I ahir, Vassili Lèontiev, premi Nobel, que va fugir de l'URSS, va declarar a la televisió que malgrat tot la idea del socialisme no pot morir. Un socialisme sense policia, evidentment. Tal com el va voler intentar, sense aconseguir-ho, l'avi d'aquell Nikita que ha lluitat per la llibertat en la revolució democràtica d'aquest agost de 1991.

Mauro Suttora

© L'Europeo-Interstampa
Traducció de Dolors Terraza